

Pk-yrittäjäbarometri

Kainuun ELY-keskus

Esipuhe

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisena että alueellisina raporteina.

Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään koko pk-sektorin näkökulmasta ja myös päätoimialoittain teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Alueraporteissa kehitystä verrataan erityisesti kyseisen alueen yritysten ja koko maan välillä.

Syksyn 2016 Pk-yritysbarometri perustuu 6010 pk-yrityksen edustajan vastauksiin. Se kuvaa siten kattavasti suomalaisten pk-yritysten käsityksiä taloudellisen toimintaympäristön muutoksista sekä yritysten liiketoimintaan ja kehitysnäkymiin vaikuttavista tekijöistä.

Tässä raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia, kasvua ja uudistumista, kansainvälistymistä, kehittämistarpeita ja kehittämisen esteitä sekä rahoitusta. Ajankohtaisilla kysymyksillä on selvitetty digitaalisuutta liiketoiminnassa sekä omistajavaihdosta.

Tiivistelmä

Suhdannenäkymät

Suomen pk-yritysten odotukset lähiajan suhdannenäkymistä ovat jatkuneet positiivisina keväästä 2016. Koko maan pk-yrityksistä 43 % arvioi suhdanteiden paranevan ja 11 % huononevan. Saldoluku on nyt +32 kun se edellisellä mittauskierröksellä oli +15. Myös Kainuun alueella suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on noussut keväästä 2016 (saldo-luku +20 => +26).

Kainuun alueen suhdannenäkymät henkilökunnan määrän suhteen ovat heikommat kuin keväällä 2016. 19 % alueen pk-yritysten edustajista arvioi henkilökunnan määrän olevan vuoden kuluttua tämän hetkistä suurempi ja 19 % arvioi henkilökunnan määrän olevan pienempi, saldoluksi muodostuu +0 (keväällä 2016 +7). Koko maassa odotukset henkilökunnan määrän osalta ovat saldoluvin perusteella hieman positiivisemmat kuin keväällä 2016 (+9 => +14).

Kasvuhakuisuus ja uusiutuminen

Koko maassa on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (saldo-luku 39 %). Yritystoiminnan loppumista ennakoi 2 % koko maan pk-yrityksistä. Kainuun alueella mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä yrityksiä on myös eniten (43 %). Yritystoiminnan loppumista alueella ennakoi 5 % vastaajista. Voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä on alueella vastaava määrä kuin keväällä. Investoinnit ja henkilöstön koulutus ovat koko maan ja Kainuun pk-yrityksissä eniten käytettyjä uusiutumiseen liittyviä toimia.

Kehittämistarpeet ja -esteet

Koko maan ja Kainuun pk-yrityksissä koetaan olevan eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Pahimpana kehittämisen esteinä nähdään yleinen suhdannetilanne/taloustilanne, resurssitekijät ja kilpailutilanne.

Kansainvälistyminen ja digitaalisuus liiketoiminnassa

Joka viidennellä koko maan ja noin joka seitsemännellä Kainuun alueen pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Koko maan pk-yrityksissä suoraa vientiä on näistä noin kahdella kolmesta ja alueella joka kolmannella. Pk-yritykset koko maassa ja myös Kainuun alueella hyödyntävät tai käyttävät digitaalisista työkaluista ja palveluista eniten yrityksen omia kotisivuja ja sosiaalista mediaa.

Omistajanvaihdos

Yli puolet vastanneista koko maan ja alueen pk-yrityspäätäjistä ei suunnittele omistajanvaihdosta. Yrityksen tai liiketoiminnan ostamista suunnittelee viidesosa.

Sisällys

ESIPUHE.....	2
TIIVISTELMÄ.....	3
SISÄLLYS.....	4
1. JOHDANTO.....	5
1.1 Barometri.....	5
1.2 Aineisto.....	6
2. YRITYSTEN OSUUDET TOIMIALOILLA.....	7
3. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS.....	8
4. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT.....	9
5. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS JA UUSIUTUMINEN.....	13
6. PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN.....	15
7. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET.....	17
8. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET.....	18
9. PK-YRITYSTEN RAHOITUS.....	22
10. DIGITAALISUUS LIIKETOIMINNASSA.....	27
11. OMISTAJANVAIHDOS.....	29
FINNVERA OYJ:N JA TOIMIPISTEIDEN YHTEYSTIEDOT.....	31
TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT.....	32

Pk-yritysbarometri, syksy 2016, alueraportti

 FINNVERA

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Pk-yritysbarometri, syksy 2016

Alueraportti, Kainuun ELY

1. JOHDANTO

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisena että alueellisina raporteina.

1.1 Barometri

Pk-yritysbarometrissä on selvitetty suomalaisten pk-yritysten mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi on tiedusteltu muun muassa yrityksen kasvuun, kansainvälistymiseen ja rahoitukseen liittyvistä tekijöistä.

Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2010, Suomen Yrittäjien jäsenrekisteriä sekä Taloustutkimuksen väliaikaista markkinointirekisteriä, joista otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti.

Vastaajajoukon muodostaa 6010 kohderyhmän vaatimukset täyttävää pk-yrityksen edustajaa. Tiedonkeruumenetelmänä on käytetty internetkyselyä. Vastaajat kutsuttiin kyselyyn sähköpostitse tai puhelimitse kesä-heinäkuussa 2016. Seuraavalla sivulla on esitetty taustatietoja alueen vastaajista. Tutkimuksen on toteuttanut Taloustutkimus Oy Suomen Yrittäjien, Finnvera Oyj:n sekä työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Taloustutkimus Oy:ssä tutkimusjohtaja Pasi Huovinen ja tutkimuspäällikkö Jyrki Kärpänoja. Suomen Yrittäjissä tutkimusprojektista on vastannut ekonomisti Petri Malinen, Finnvera Oyj:ssä viestintäjohtaja Tarja Svartström sekä työ- ja elinkeinoministeriössä kehittämispäällikkö Esa Tikkanen.

- 1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti Suomen Yrittäjien mukaista aluejakoa. Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla maakuntajaosta on poikettu (Helsinki, Pääkaupunkiseutu ja muu Uusimaa).
- 2) Lisäksi tutkimusaineistosta tehdään raportit Hämeen, Kaakkois-Suomen, Pohjanmaan ja Uudenmaan ELY-alueille sekä Keski-Pohjanmaan Yrittäjien alueelle. Lisäksi uusina alueina vuonna 2011 mukaan tulivat Espoo ja Vantaa.
- 3) Helsingin, Pääkaupunkiseudun ja Uudenmaan aikasarjoissa ja kuvioissa olevat luvut ovat vuoden 1999 syksyyn asti koko Uudenmaan alueen lukuja. Pohjanmaan raportissa luvut ovat vuoden 2006 syksyyn asti Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan rannikon yhteisiä lukuja.
- 4) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite 'saldoluku'. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta. Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana paranee 39,4 %, huononee 8,6 % saldoluku = + 30,8 % -31 % HUOM. kaikissa laskelmissa käytetään tarkkoja, pyöristämättömiä lukuja, vaikka raportissa luvut esitetään kokonaisina ilman desimaaleja.

1.2 Aineisto

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat haastatelluista Kainuun alueen yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaumaa. Painotettua otoskokoä käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

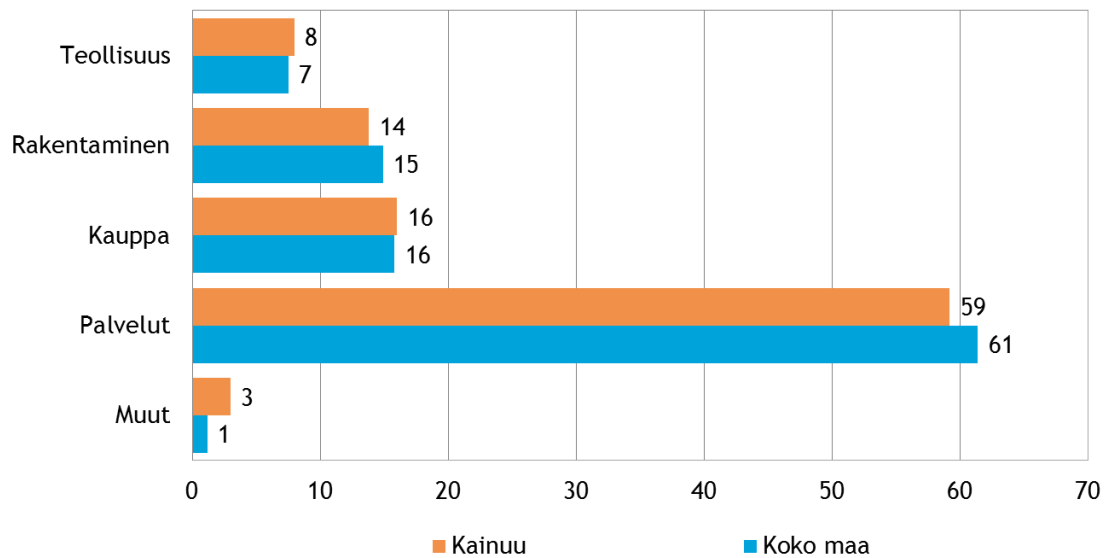
Taulukko 1. Taustatietoja alueelta haastatelluista yrityksistä

		n=	%
Alue	ELY Kainuu	92	100
Päätoimiala	Teollisuus	11	12
	Rakentaminen	7	8
	Kauppa	16	17
	Palvelut	58	63
Liikevaihto vuonna 2015	alle 0,2 miljoonaa euroa	40	43
	0,2-0,49 miljoonaa euroa	22	24
	0,5-0,99 miljoonaa euroa	12	13
	1,0-1,49 miljoonaa euroa	6	7
	1,5-1,99 miljoonaa euroa	2	2
	2,0-4,99 miljoonaa euroa	5	5
	5 miljoonaa euroa tai yli	5	5
Yrityksen kasvuhakuisuus	Voimakkaasti kasvuhakuiset	6	7
	Kasvuhakuiset	38	42
	Asemansa säilyttäjät	23	25
	Ei kasvutavoitteita	19	21
	Toimintansa lopettavat	5	5
Yrityksellä vientitoimintaa	Kyllä	14	17
	Ei	66	83
Yrityksen perustamisvuosi	Ennen 1990	26	28
	1990-1999	17	18
	2000-2009	27	29
	2010-	22	24

2. YRITYSTEN OSUUDET TOIMIALOILLA

Suomessa oli 266 909 yritystä [1] vuonna 2012. Näistä yrityksistä noin 2927 toimi Kainuun alueella. Koko maassa palvelualan yrityksiä oli noin 61 %, kaupan 16 %, rakentamisen 15 % ja teollisuudenalan yrityksiä 7 %. Kainuun alueella oli näihin toimialoihin kuuluvia yrityksiä lähes saman verran kuin koko maassa.

Kuva 1. Yritysten osuudet eri toimialoilla, %

1. Lähde: Tilastokeskus: Yritys- ja toimipaikkarekisteri, pl. toimiala A. maa-, metsä- ja kalatalous

3. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS

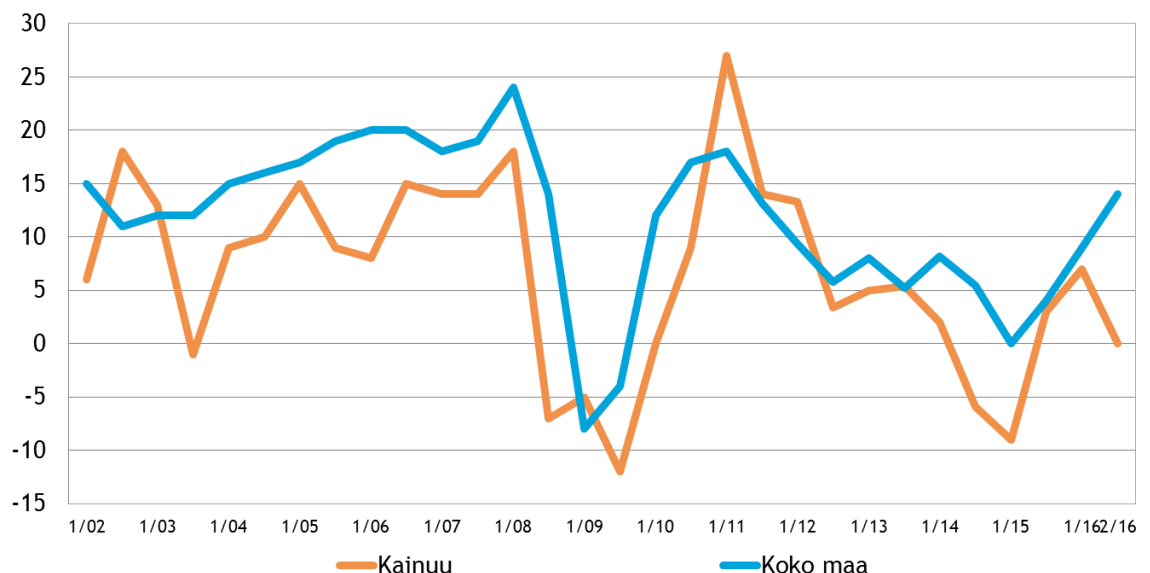
Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun [2] mukaan koko maan työllisten määrä oli 2 558 000 henkeä kesäkuussa 2016. Lukema on 33 000 enemmän kuin vuotta aikaisemmin vastaavana ajankohtana. Palkansaajia ja yrittäjiä oli hieman enemmän kuin aiemmin. Koko maan työttömyysaste oli 9,3 % [2] kesäkuussa 2016, kun se edellisvuoden kesäkuussa oli 10,0 %. Kainuun alueella työskenteli vuoden 2016 toisella neljänneksellä yhteensä 30 000 henkilöä [3] työttömyysasteen ollessa 10,7 % [4]. Työttömyysaste on laskenut alueella 3,9 prosenttiyksikköä vuoden 2015 vastaavaan ajankohtaan verrattuna [4].

Taulukko 2. Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua, %

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
ELY Kainuu	19	63	19	0
Koko maa	23	68	9	14

Työllistämisedotukset ovat koko maan pk-yrityksissä kasvussa. Pk-yritysbarometrin vastaajista joka neljäs (23 %) arvioi henkilökunnan määrän kasvavan seuraavan vuoden kuluttua ja joka kymmenes (9 %) arvioi henkilökunnan määrän pienentyvän. Saldoluvuksi muodostuu +14. Kainuun alueella saldoluku on huomattavasti pienempi, +0. Koko maassa odotukset henkilökunnan määrän osalta ovat saldoluvun perusteella hieman positiivisemmat kuin keväällä 2016 (+9). Alueella odotukset ovat puolestaan heikommät kuin koko maassa ja kääntyneet laskuun kevästä, jolloin saldoluku oli +7.

Kuva 2. Henkilökunnan määrän muutosodotukset seuraavan vuoden aikana, saldo-luku (%)

2. Lähde: Tilastokeskus: Työvoimatutkimus 2016, kesäkuu

3. Lähde: Tilastokeskus: Työvoimatutkimus 2016, liitetaulukko 31. Työlliset maakunnittain

4. Lähde: Tilastokeskus: Työvoimatutkimus 2016, liitetaulukko 43. Työttömyysaste maakunnittain

4. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT

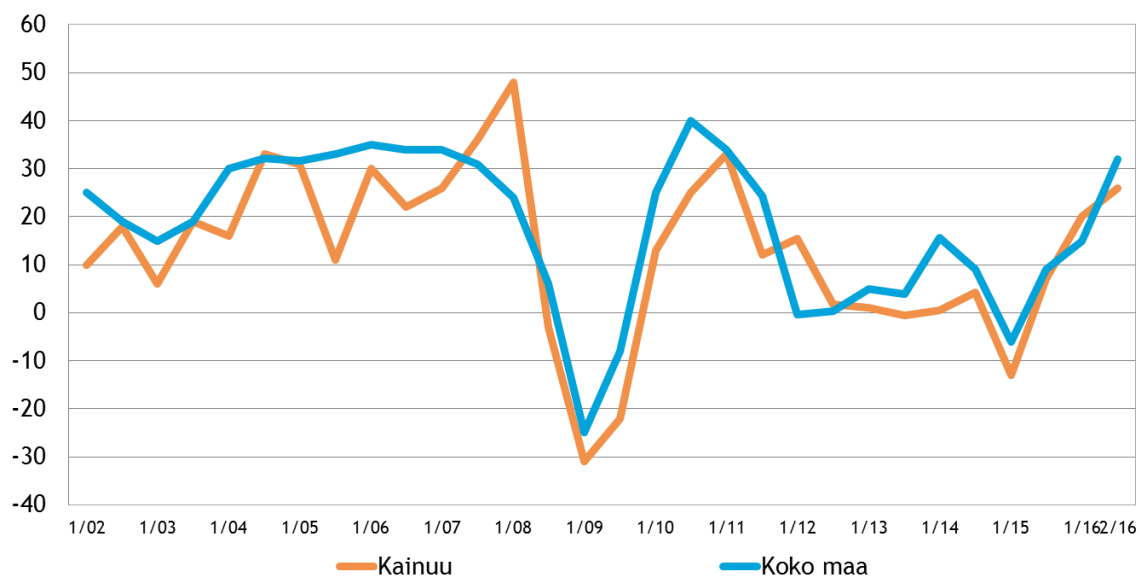
Pk-yritysten suhdannenäkymiä kuvaavan saldoluvun (+32) kehitys on jatkunut positiivisena keväästä 2016. Vajaa puolet (46 %) koko maan pk-yrityksistä arvioi suhdanteiden pysyvän ennallaan lähimmän vuoden aikana. Koko maan pk-yrityksistä 43 % arvioi suhdanteiden paranevan ja 11 % huononevan.

Kainuun alueella suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on noussut keväästä 2016 kuusi prosenttiyksikköä, ollen nyt +26.

Taulukko 3. Pk-yritysten suhdannenäkymät oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana, %

	Paranee	Pysyy ennallaan	Huononee	Saldoluku
ELY Kainuu	42	41	16	26
Koko maa	43	46	11	32

Kuva 3. Yleiset suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana, saldoluku (%)

Taulukko 4. Pk-yritysten odotukset tutkimuksen eri osa-alueiden kehityksestä seuraavan vuoden kuluttua, %

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Liikevaihto				
ELY Kainuu	42	39	19	23
Koko maa	50	36	14	36
Investointien arvo				
ELY Kainuu	22	57	21	0
Koko maa	22	59	19	3
Panostukset kansainvälistymiseen				
ELY Kainuu	13	73	14	-1
Koko maa	17	66	17	0
Viennin arvo				
ELY Kainuu	8	76	16	-8
Koko maa	17	68	15	1
Tuonnin arvo				
ELY Kainuu	9	75	17	-8
Koko maa	13	72	15	-3
Palkkakustannukset henkilöä kohden				
ELY Kainuu	39	51	10	29
Koko maa	35	57	7	28
Materiaalien hinnat				
ELY Kainuu	37	57	7	30
Koko maa	40	55	5	35
Lopputuotteiden tai palveluiden hinnat				
ELY Kainuu	32	57	10	22
Koko maa	38	56	6	32
Kannattavuus				
ELY Kainuu	38	39	23	15
Koko maa	39	45	16	23
Vakavaraisuus				
ELY Kainuu	42	47	11	31
Koko maa	38	52	11	27
Innovaatiot, tuotannon tai tuotteiden kehitys				
ELY Kainuu	34	53	14	20
Koko maa	34	57	9	26

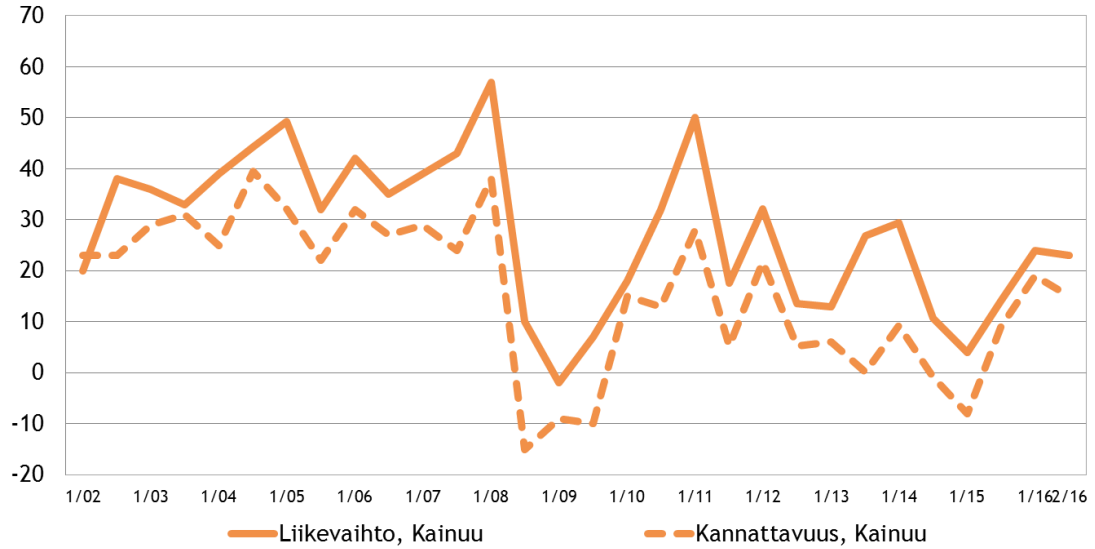
	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Tilausten määrä				
ELY Kainuu	46	37	17	28
Koko maa	47	40	12	35
Kapasiteetin käyttöaste				
ELY Kainuu	54	42	4	50
Koko maa	42	48	9	33

Eri osatekijöiden suhdanteita arvioitaessa liikevaihdon kasvuun (+36), materiaalien hintojen nousuun (+35) ja tilausten määrä kasvuun (+35) uskotaan koko maassa saldoluvun perusteella yleisimmin. Myös palkkakustannusten ja lopputuotteiden tai palvelujen hintojen nousuun uskovia on selvästi enemmän kuin niiden laskuun uskovia. Odotukset investointien arvon kehityksestä ovat koko maassa kääntyneet positiivisiksi saldoluvun ollessa nyt +3.

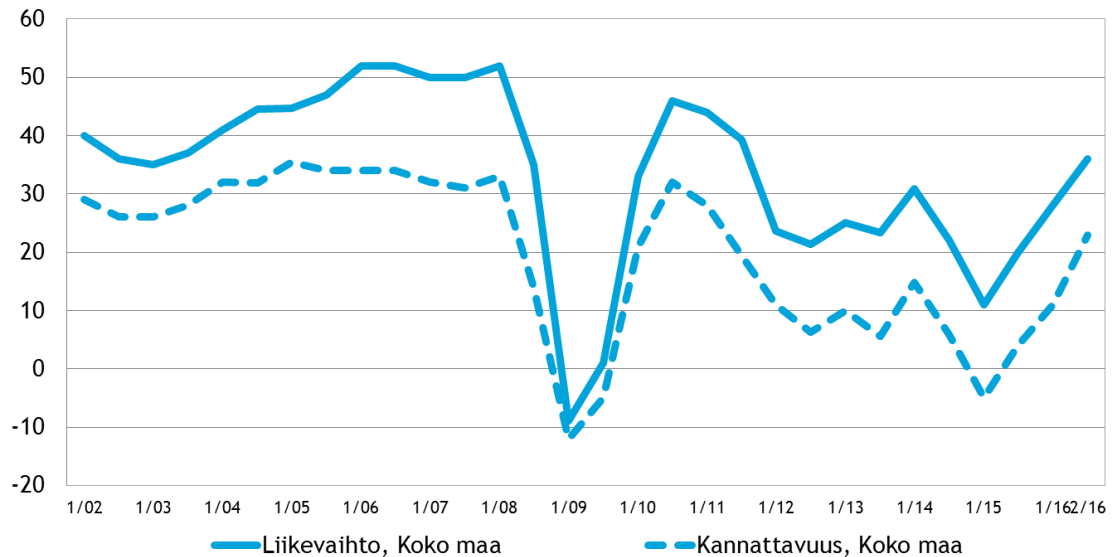
Kainuun alueella uskotaan vahvimmin kapasiteetin käyttöasteen kasvuun saldoluvun ollessa +50. Kainuun alueella tulosten tulkinnassa on huomioitava kuitenkin kapasiteetin käyttöastetta arvioineiden teollisuusyritysten pieni vastaajamäärä. Seuraavaksi vahvimmat odotukset alueella kohdistuvat vakavaraisuuden kasvuun (saldoluku +31), materiaalin hintojen nousuun (+30) sekä palkkakustannukset nousuun henkilöä kohden (+29).

Kuvassa 4 on esitetty pk-yritysten liikevaihdon ja kannattavuuden suhdannenäkymien kehittyminen alueella ja kuvassa 5 koko maassa. Alueella odotukset liikevaihdon kehityksestä ja kannattavuudesta ovat kääntyneet pieneen laskuun.

Kuva 4. Alueen suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana, saldoluku (%)

Kuva 5. Koko maan suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana, saldoluku (%)

5. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS JA UUSIUTUMINEN

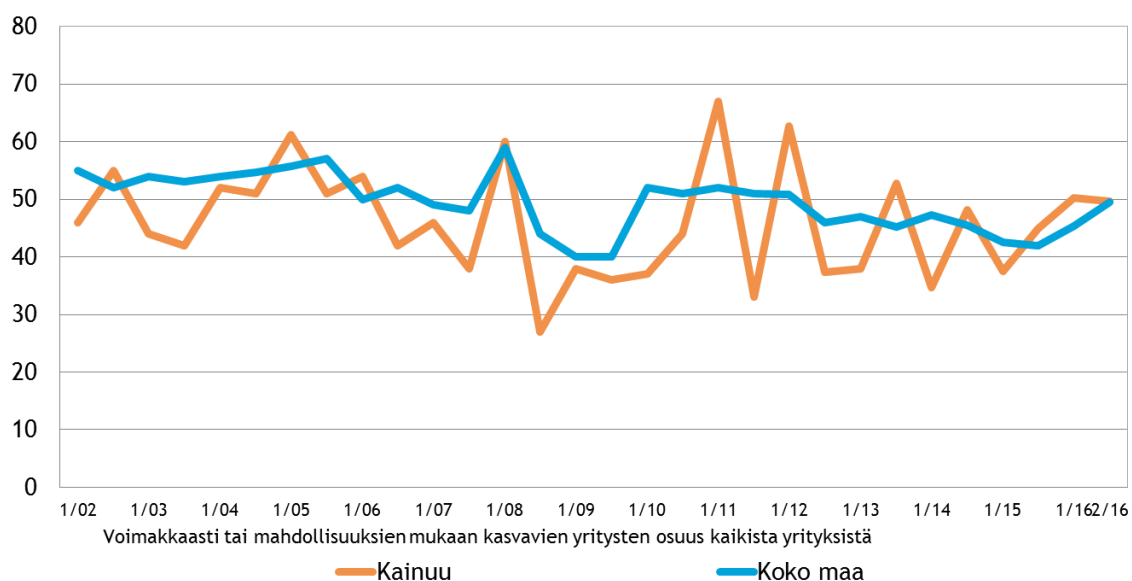
Taulukko 5. Pk-yritysten kasvuhakuisuus, %

	Voimakkaasti kasvuhakuiset	Kasvuhakuiset	Asemansa säilyttäjät	Ei kasvutavoitteita	Toimintansa lopettavat
ELY Kainuu	7	43	25	20	5
Koko maa	11	39	32	16	2

Koko maassa on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (saldoluku 39 %). Yritystoiminnan loppumista ennakoi 2 % koko maan pk-yrityksistä. Kainuun alueella mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkivien ja voimakkaasti kasvuhakuisien pk-yritysten osuudet ovat pysyneet vastaavina kuin keväällä 2016 (43 % ja 7 % verrattuna 42 % ja 8 % keväällä). Yritystoiminnan loppumista alueella ennakoi 5 % vastaajista mikä on saman verran kuin keväällä 2016.

Koko maassa voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavien pk-yritysten yhteenlaskettu osuus on hieman suurempi kuin keväällä 2016. Alueella voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on saman verran kuin keväällä.

Kuva 6. Pk-yritysten kasvuhakuisuus, %

Investoinnit ja henkilöstön koulutus ovat koko maan ja Kainuun alueen pk-yrityksissä eniten käytettyjä uusiutumiseen liittyviä toimia. Investointien osuus on alueella suurempi kuin keväällä 2016. Myös uutta henkilöstöä on palkattu koko maassa ja alueella kevättä enemmän.

Taulukko 6. Pk-yritysten tekemät uusiutumistoimet viimeisten 12 kk:n aikana, % */

	ELY Kainuu	Koko maa
Investoinnit	85	76
Uuden henkilöstön palkkaaminen	47	41
Henkilöstön koulutus	62	57
Uusien tuotteiden tai palveluiden lanseeraaminen	39	38
Laajentuminen uusille markkinoille	26	28
Uusien teknologioiden käyttöönotto	25	26
Uusien liiketoimintamallien käyttöönotto	19	25
Toiminnan laajentaminen uusille toimialoille	16	19

*/ Vastaaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

6. PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN

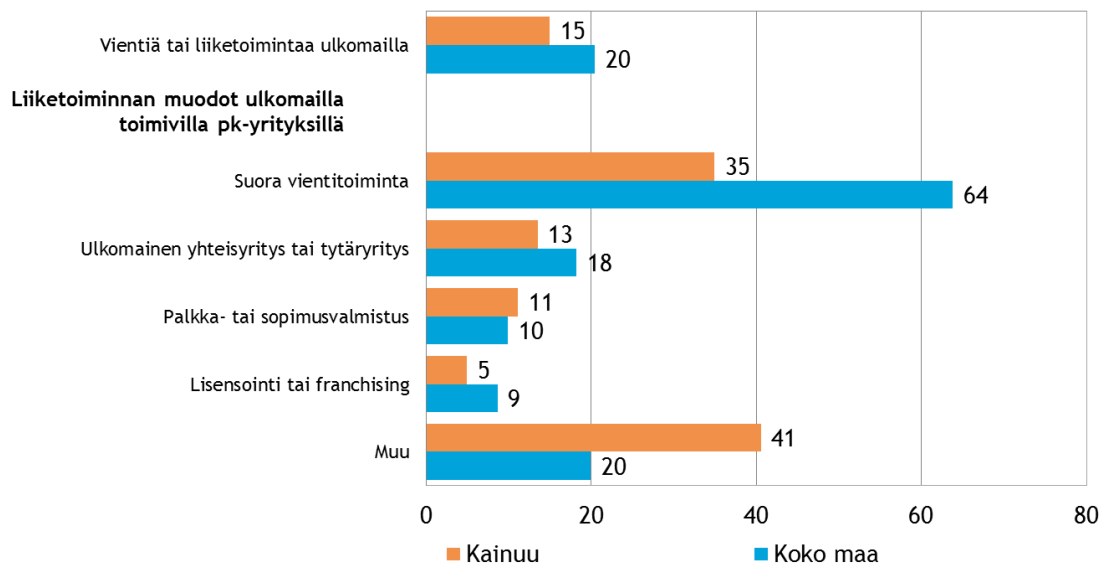
Taulukko 7. Tuontiyritysten osuus, % pk-yrityksistä

Koko maan pk-yrityksistä 18 prosentilla ja Kainuun alueella 12 prosentilla on suoraa tuontitoimintaa.

	ELY Kainuu	Koko maa
Suoraa tuontitoimintaa	12	18

Joka viidennellä koko maan ja noin joka seitsemännellä Kainuun alueen pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Koko maan pk-yrityksissä suoraa vientiä on näistä noin kahdella kolmesta ja alueella joka kolmannella. Kainuun alueella tulosten tulkinnassa on huomioitava vastaajamäärien jääminen vähäiseksi.

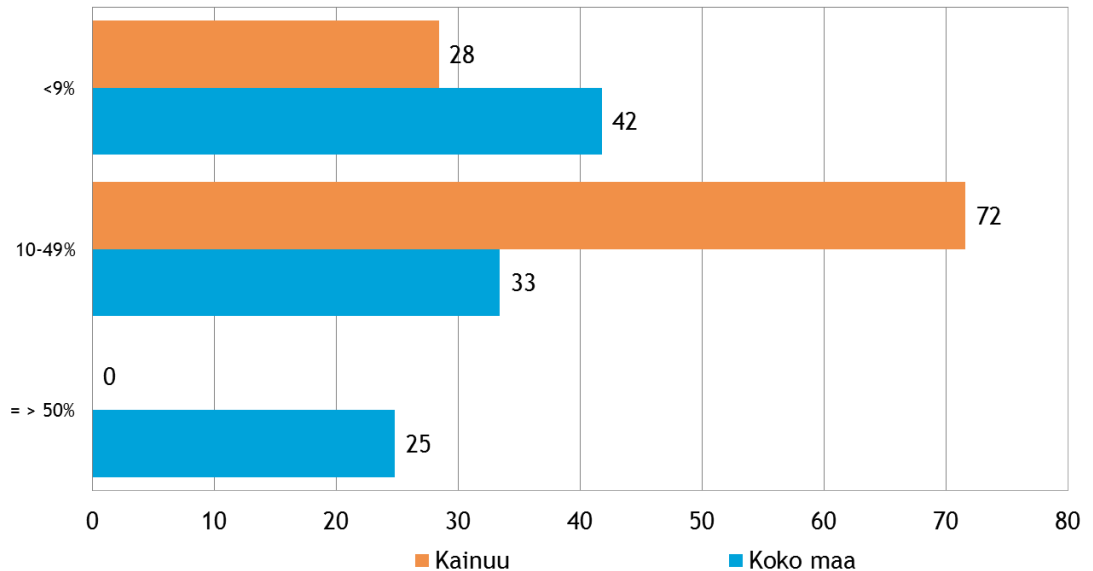
Kuva 7. Pk-yritysten toiminta ulkomailla, % yrityksistä

*/ Vastajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

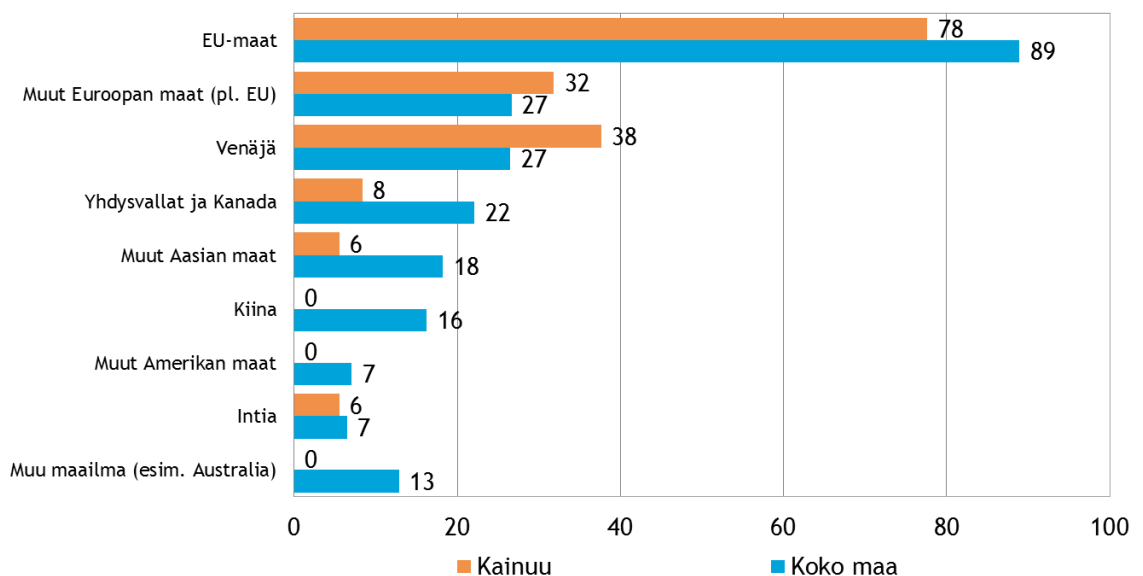
Kahdella viidestä koko maan suoraa vientitoimintaa harjoittavista pk-yrityksistä viennin osuus kokonaisliikevaihdosta on alle 9 %. Kainuun alueella vastaajamäärät jäivät pieniksi ja tämä on huomioitava tulosten tulkinnassa.

Kuva 8. Viennin osuus suoraa vientitoimintaa harjoittavien yritysten kokonaisliikevaihdosta vuonna 2015, % yrityksistä

EU-maat on Suomen pk-yritysten selvästi suurin markkina-alue ulkomailla. Kainuussa Venäjän osuus on markkina-alueena merkittävämpi kuin koko maassa. Kainuun alueella vastaajamäärät jäivät kuitenkin pieniksi ja tämä on huomioitava tulosten tulkinnassa.

Kuva 9. Yritysten markkina-alueet ulkomailla, % yrityksistä, joilla on toimintaa ulkomailla

* / Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

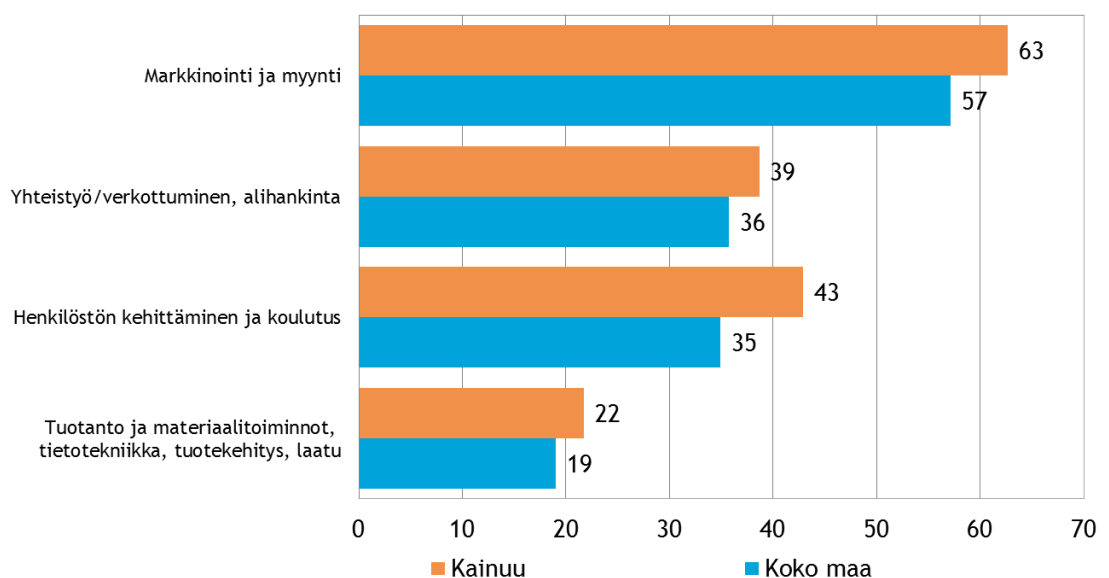
7. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET

Taulukko 8. Pk-yritysten kehittämistarpeet tällä hetkellä, %

	ELY Kainuu	Koko maa
Johtaminen	12	19
Yrityksen hallitustyöskentely	8	6
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	43	35
Markkinointi ja myynti	63	57
Vienti ja kansainvälistyminen	6	10
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	16	20
Tuotanto ja materiaalityöskentely, tietotekniikka, tuotekehitys ja laatu	22	19
Yhteistyö/verkottuminen, alihankinta	39	36
Ympäristö- ja muiden säädosvaatimusten huomioiminen	9	6
Ei kehittämistarpeita /ei osaa sanoa	14	13

Koko maan tasolla pk-yritykset näkevät selvästi eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä (57 %). Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta on yhteistyösä/verkottumisessa ja alihankinnassa sekä henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa. Kainuun alueella eniten kehittämistarvetta nähdään myös markkinoinnissa ja myynnissä (63 %) ja toiseksi eniten henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa (43 %).

Kuva 10. Pk-yritysten kehittämistarpeet, %

8. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET

Koko maassa ja Kainuussa pk-yritysten pahimpana kehittämisen esteenä nähdään yleinen suhdannetilanne/taloustilanne. Resurssitekijät ja kilpailutilanne nähdään seuraavaksi merkittävimpinä kehittämisen esteinä. Yritystoiminnan sääntelyn sekä kustannustason merkitykset kehittämisen esteinä koetaan nyt pienempinä kuin vuoden 2015 syksyllä sekä koko maassa että alueella. Rahoituksen ja resurssitekijöiden merkitykset nähdään vuoden takaista suurempina koko maassa, mutta pienempinä Kainuun alueella.

Taulukko 9. Pk-yritysten pahimmat kehittämisen esteet, %

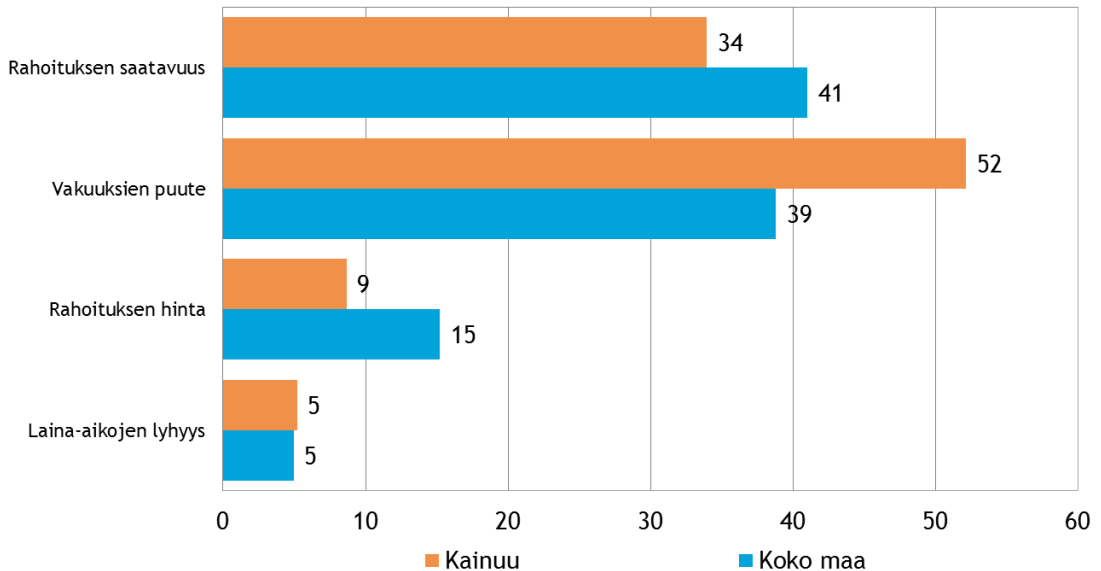
	ELY Kainuu	Koko maa
Yritystoiminnan sääntely	13	11
Kustannustaso	10	11
Kilpailutilanne	16	14
Rahoitus	3	10
Resurssitekijät	18	18
Yleinen suhdanne-/taloustilanne	37	33
Ei osaa sanoa	3	3

Taulukko 10. Kehittämisen esteiden merkittävimmät osatekijät, %

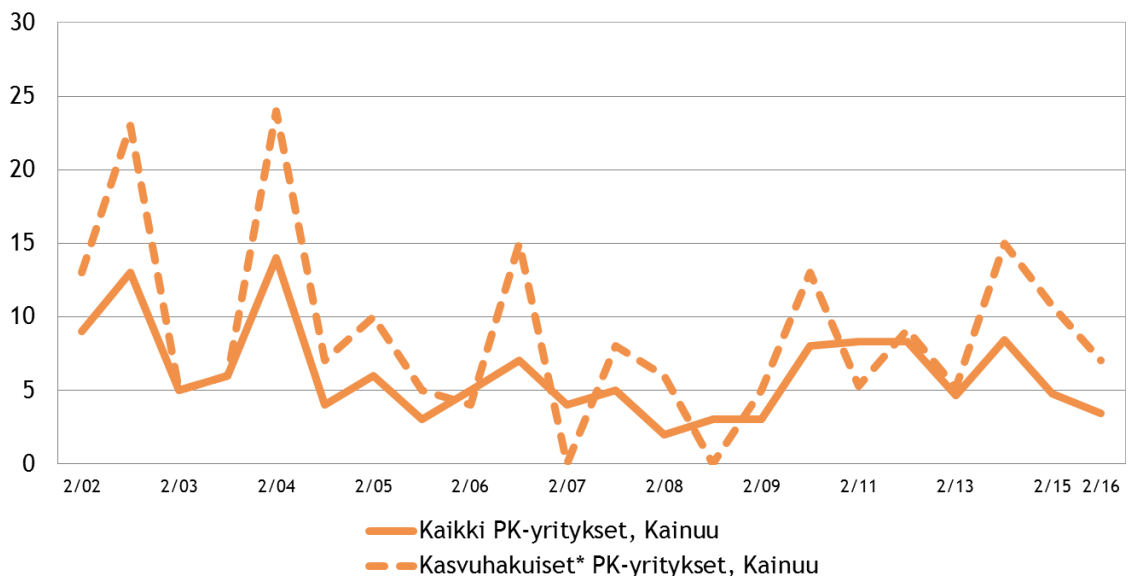
	ELY Kainuu	Koko maa
Sääntely		
Byrokratia	53	52
Työlainsäädäntö	5	13
Työehtosopimukset	22	22
Muu sääntely	19	13
Kustannukset		
Verotus	28	27
Palkkataso	16	16
Työn sivukulut	38	44
Muut tuotantokustannukset	17	13
Kilpailutilanne		
Kireä kilpailutilanne	43	51
Markkinoiden liiallinen keskittyminen	13	11
Julkisen sektorin elinkeinotoiminta	8	6
Harmaa talous	2	6
Kysynnän riittämättömyys	35	26
Rahoitus		
Rahoituksen saatavuus	34	41
Rahoituksen hinta	9	15
Vakuuksien puute	52	39
Laina-aikojen lyhyys	5	5
Resurssit		
Ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	70	61
Alihankkijoiden/ osatoimittajien saatavuus	2	8
Toimitilat	9	9
Koneet ja laitteet	8	6
Muut resurssitekijät, esim. raaka-aineet	11	16

Rahoitukseen liittyvistä osatekijöistä vakuuksien puute koetaan alueella koko maata merkittävämpänä kehittämisen esteenä. Rahoituksen saatavuus ja hinta nähdään puolestaan pienempinä rahoitukseen liittyvinä kehittämisen esteinä alueella kuin koko maassa.

Kuva 11. Pk-yritysten kehittämisen esteet - rahoitus, %

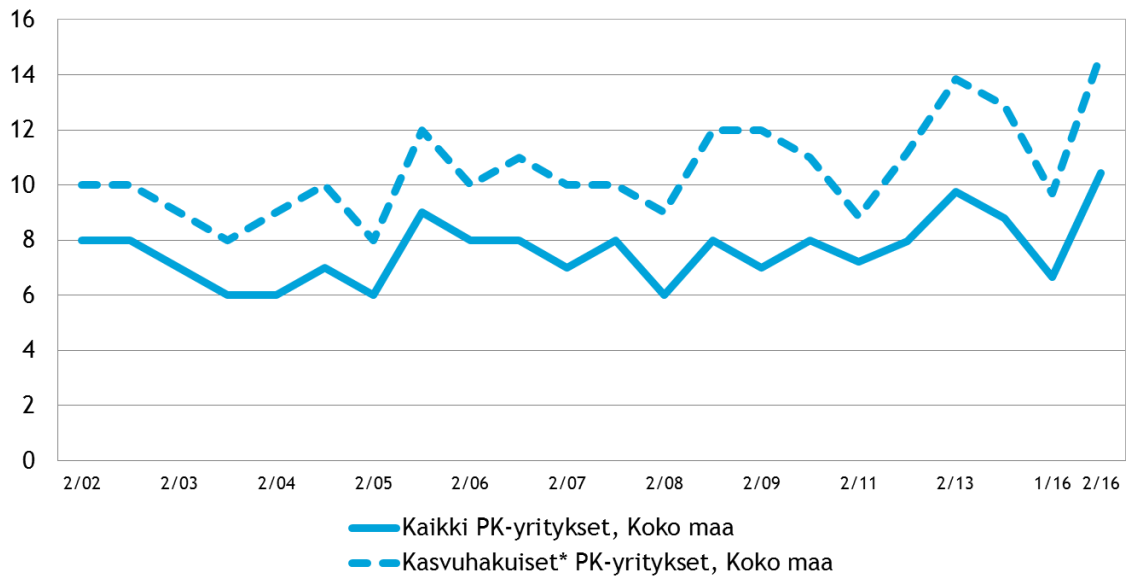

Kuva 12. Alueen pk-yritykset, joiden pahin kehittämisen este on rahoitus, %

*) Voimakkaasti kasvuhakuiset ja yritykset, jotka pyrkivät kasvamaan mahdollisuuksien mukaan

Kuva 13. Koko maan pk-yritykset, joiden pahin kehittämisen este on rahoitus, %

*) Voimakkaasti kasvuhakuiset ja yritykset, jotka pyrkivät kasvamaan mahdollisuuksien mukaan

9. PK-YRITYSTEN RAHOITUS

Koko maan pk-yrityksistä noin joka kuudennella ja Kainuussa joka viidennellä on ollut maksuvaikeuksia viimeisen kolmen kuukauden aikana. Koko maan tilanne on vastaava kuin keväällä 2016. Kainuussa maksuvaikeuksia kokeneiden määrä on noussut kevästä.

Taulukko 11. Onko yrityksellänne ollut maksuvaikeuksia viimeisen 3 kuukauden aikana?, %

	Ei	Kyllä
ELY Kainuu	80	20
Koko maa	84	16

Pk-yritysten pääpankkina on koko maassa joko Osuuspankki (41 %) tai Nordea (33 %). Kainuun pk-yritysten pääpankkina on useimmiten Osuuspankki.

Taulukko 12. Yrityksen pääpankki, %

	ELY Kainuu	Koko maa
Nordea	26	33
Osuuspankki	60	41
Paikallisosuuspankki	1	4
Danske Bank	9	7
Säästöpankki	2	8
Handelsbanken	0	2
Muu	2	5

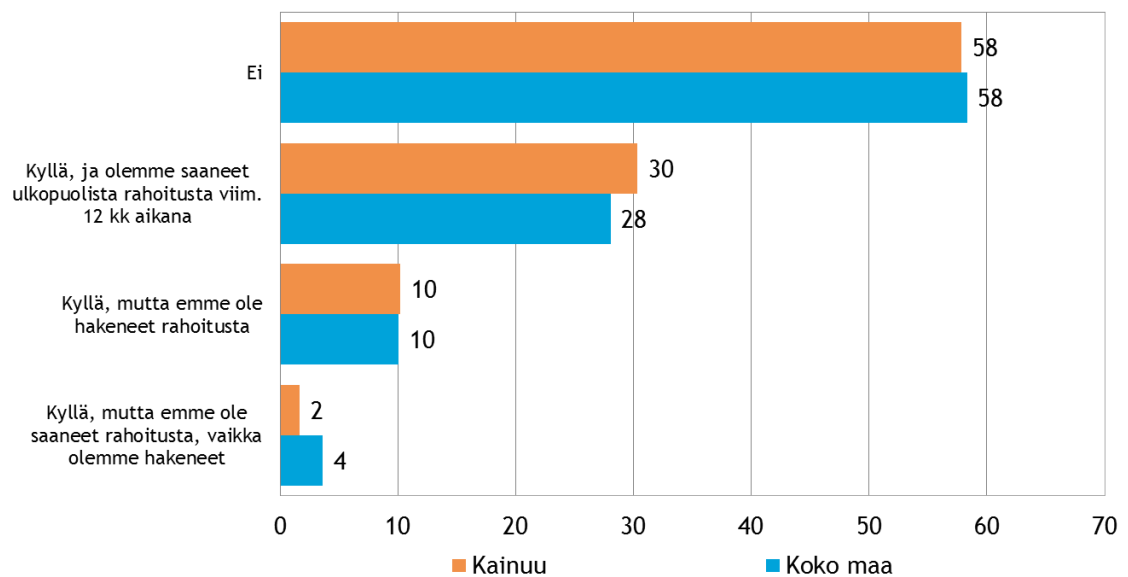
Koko maan pk-yrityksistä 46 %:lla on lainaa rahoituslaitoksilta. Alueella lainaa rahoituslaitoksilta ottaneiden osuus on suurempi, 56 % alueen pk-yrityksistä

Taulukko 13. Onko yrityksellänne lainaa rahoituslaitoksilta?, %

	Ei	Kyllä
ELY Kainuu	44	56
Koko maa	54	46

Pk-yritysbarometriin vastanneista koko maan ja Kainuun alueen yrityksistä 58 %:lla ei ole ollut tarvetta hankkia rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana. Koko maan ja alueen tasolla vajaalla kolmasosalla pk-yrityksistä on ollut tarvetta hakea ja nämä ovat myös saaneet rahoitusta lähimmän vuoden aikana. Joka kymmenes koko maan ja alueen vastaajista sanoo tarvetta olleen, mutta ei ole hakenut rahoitusta. Neljä prosenttia koko maan ja kaksi prosenttia alueen pk-yrityksistä sanoo olleen tarvetta rahoitukselle ja on myös hakenut rahoitusta, mutta ei ole sitä saanut.

Kuva 14. Onko yrityksellänne ollut viimeisten 12 kk:n aikana tarve hankkia rahoitusta?, %

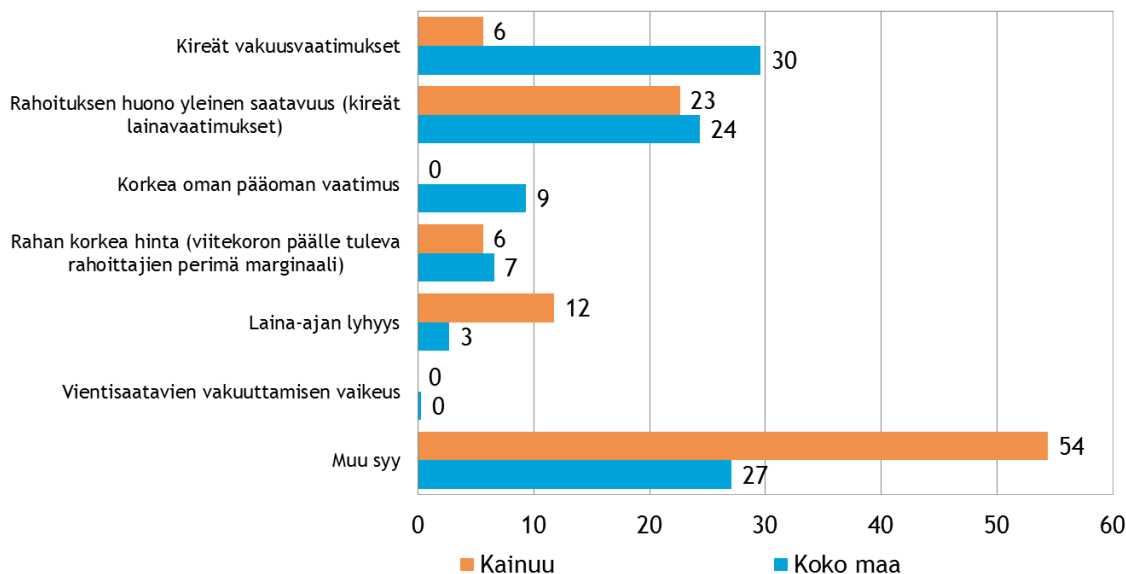
Pk-yritykset ovat ottaneet ulkopuolista rahoitusta yleisimmin pankista.

Taulukko 14. Mistä olette ottaneet rahoitusta?, %

	ELY Kainuu	Koko maa
Pankista	77	76
Rahoitusyhtiöstä	26	20
Vakuutusyhtiöstä tai eläkevakuutusyhtiöstä	0	1
Yksityisestä pääomasijoitusyhtiöstä	0	3
Bisnesenkeltä eli yksityiseltä henkilösijoittajalta	6	4
Finnverasta	27	22
Teokesistä	1	4
ELY-keskuksista	9	4
Pääomasijoituksia Teollisuussijoituksesta tai Finnveran Aloituserahasto Verasta	0	1
Velkakirjamarkkinoilta	0	0
Listautumismarkkinoilta	0	0
Joukkorahoituksen kautta	0	0
Muualta	5	6

Kireät vakuusvaatimukset ja rahan huono yleinen saatavuus ovat tärkeimmät syyt sille, että koko maan tasolla pk-yrityksissä ei ole haettu tai saatu rahoitusta. Alueen tulosten tulkinnassa on huomioitava pieni vastaajamäärä.

Kuva 15. Tärkeimmät syyt sille, että ei ole hakenut tai saanut rahoitusta?, %

Valtaosa koko maan ja alueen pk-yrityksistä ei aio hakea ulkopuolista rahoitusta seuraavan 12 kuukauden aikana.

Taulukko 15. Aiotteko ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan 12 kk:n aikana?, %

	Ei	Kyllä
ELY Kainuu	75	25
Koko maa	75	25

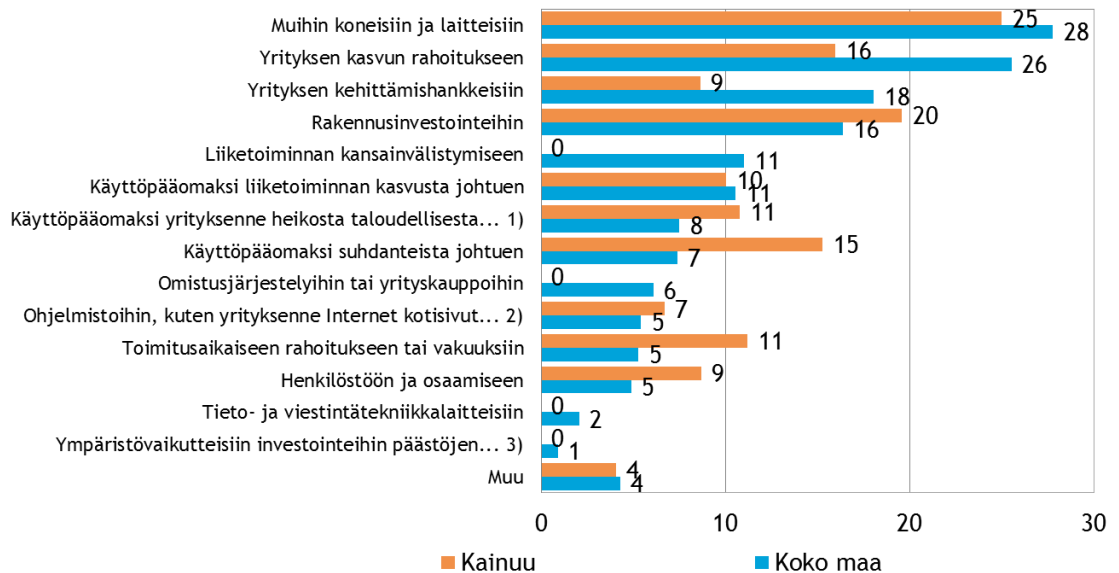
Pk-yritykset aikovat hakea ulkopuolista rahoitusta yleisimmin pankista.

Taulukko 16. Mistä aiotte ottaa ulkopuolista rahoitusta?, %

	ELY Kainuu	Koko maa
Pankista	81	71
Rahoitusyhtiöstä	16	23
Vakuutusyhtiöstä tai eläkevakuutusyhtiöstä	0	3
Yksityisestä pääomasijoitusyhtiöstä	0	10
Bisnesenkeliltä eli yksityiseltä henkilösijoittajalta	0	12
Finnverasta	11	22
Tekesistä	0	15
ELY-keskuksista	12	12
Pääomasijoituksia Teollisuussijoituksesta tai Finnveran Aloituserästä	0	3
Velkakirjamarkkinoilta	0	0
Listautumismarkkinoilta	0	0
Joukkorahoituksen kautta	0	5
Muualta	4	5

Koko maassa kuten myös Kainuun alueella ulkopuolista rahoitusta aiotaan käyttää yleisimmin muihin koneisiin ja laitteisiin. Alueella rakennusinvestoinnit, käyttöpääoma suhdanteista johtuen ja toimitusaikainen kasvun rahoitus nousevat myös merkittäviksi ulkoisen rahoituksen käyttökohteiksi.

Kuva 16. Ulkoisen rahoituksen aiottu käyttötarkoitus, % yrityksistä, jotka aikovat ottaa rahoitusta seuraavan 12kk:n aikana */

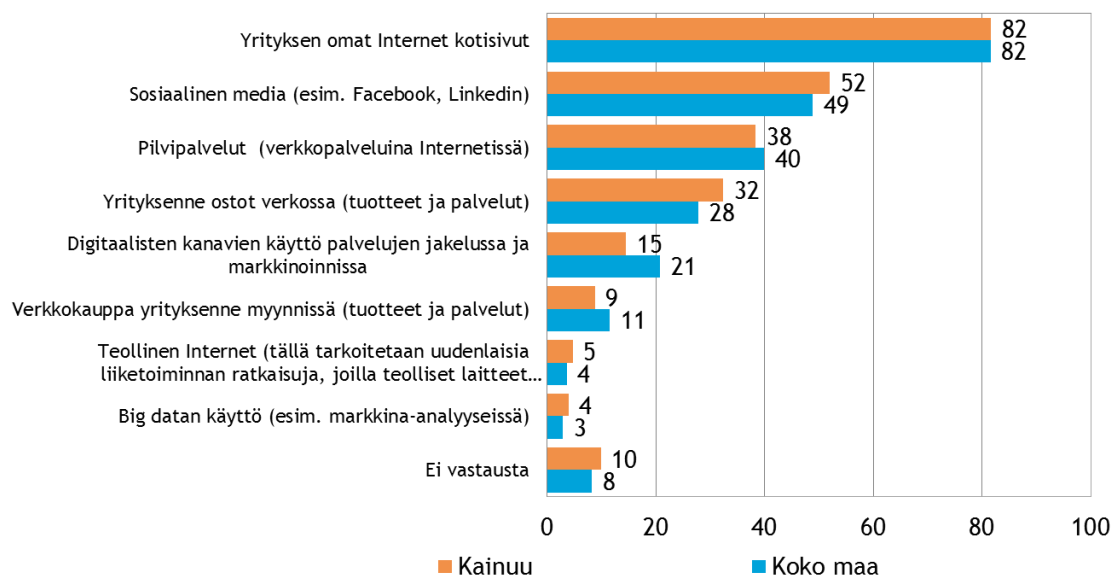
*/ Vastajat ovat voineet valita kaksi mielestään tärkeintä vaihtoehtoa. Huom! Vastausvaihtoehtoja lisätty, tulokset eivät ole suoraan vertailukelpoisia aiempien tutkimusten tuloksiin.

Vastausvaihtoehdot kokonaisuudessaan: 1) Käyttöpääomaksi yrityksen heikosta taloudellisesta tilanteesta johtuen; 2) Ohjelmistoihin, kuten yrityksen Internet kotisivut, asiakasjärjestelmät, tuotteiden myynti tai jakelu verkossa Suomessa; 3) Ympäristövaikutteisiin investointeihin päästöjen, raaka-aineiden tai energian käytön vähentämiseksi.

10. DIGITAALISUUS LIIKETOIMINNASSA

Noin neljällä viidestä koko maan ja Kainuun alueen pk-yrityksestä on omat Internet-kotisivut. Seuraavaksi eniten pk-yritykset hyödyntävät tai käyttävät digitaalisista työkaluista/palveluista liiketoiminnassaan sosiaalista mediaa ja pilvipalveluja. Yleisimpiä digitaalisia työkaluja ja palveluja on hyödynnetty aktiivisemmin verrattuna kevään barometrin tuloksiin.

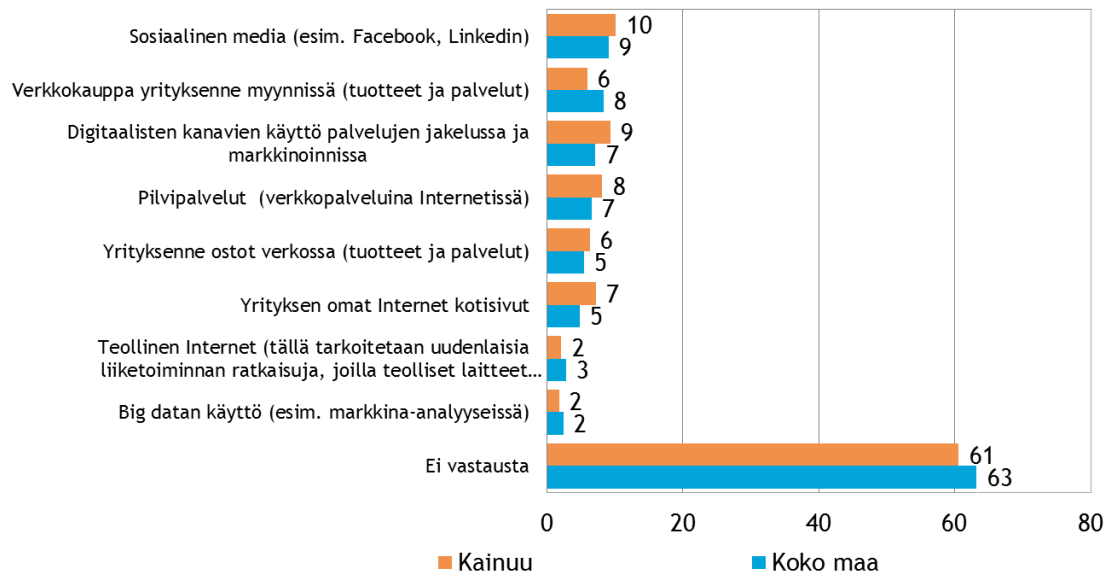
Kuva 17. Pk-yritysten liiketoiminnassaan hyödyntämät tai käyttämät digitaaliset työkalut ja palvelut, %, */

*/ Vastajaat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Sosiaalinen media on yleisin digitalisoitumiseen liittyvä työkalu/palvelu, joka pk-yrityksissä aiotaan ottaa käyttöön seuraavien 12 kuukauden aikana. Verkkokaupan käyttöönottoa suunnittelee koko maassa 8 % ja Kainuussa 6 % pk-yrityksistä. Melko suuri osa vastaajista ei ottanut kantaa kysymykseen.

Kuva 18. Digitaaliset työkalut ja palvelut, joita pk-yritykset aikovat ottaa käyttöön seuraavien 12 kk:n aikana, */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

11. OMISTAJANVAIHDOS

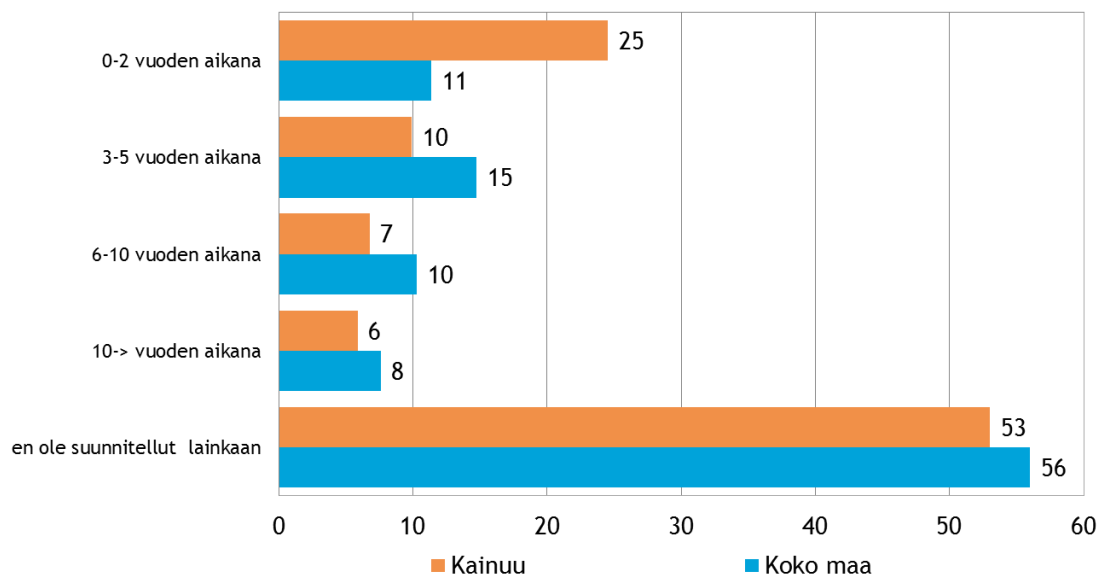
Noin puolet pk-yritysbarometriin vastanneista sanoo seuraavansa yrityksensä arvoa aktiivisesti.

Taulukko 17. Seuraa aktiivisesti yrityksen arvon kehittymistä, %

	Ei	Kyllä
ELY Kainuu	51	49
Koko maa	46	54

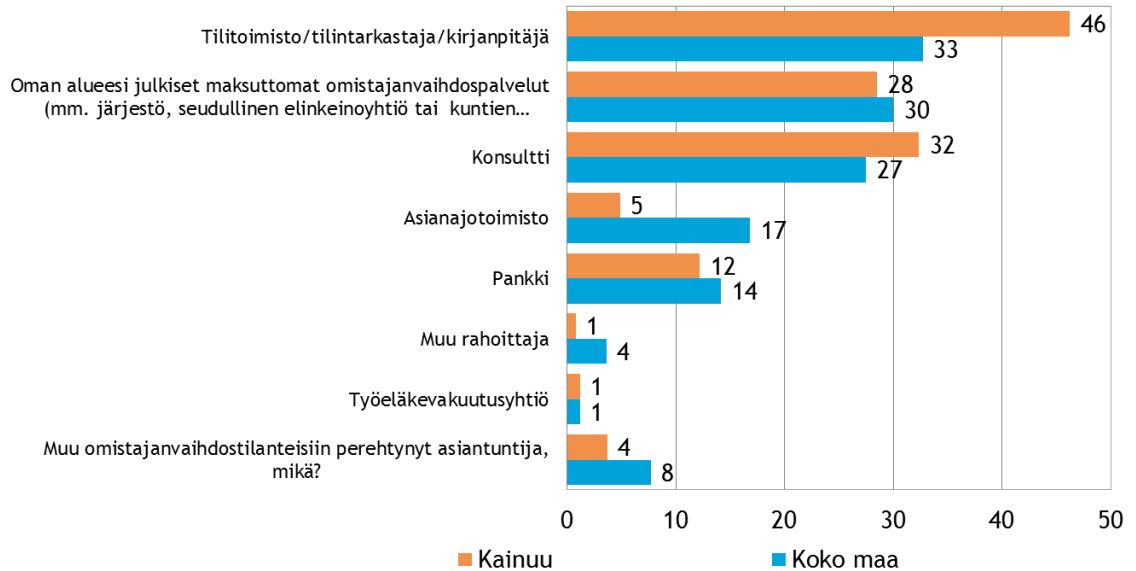
Yli puolet vastanneista pk-yrityspäätäjistä ei ole suunnitellut omistajanvaihdoksen toteuttamista lainkaan. Omistajanvaihdosta suunnittelevat aikovat toteuttaa vaihdoksen useimmiten seuraavan kolmen-viiden vuoden aikana.

Kuva 19. Omistajanvaihdoksen suunnittelu, %

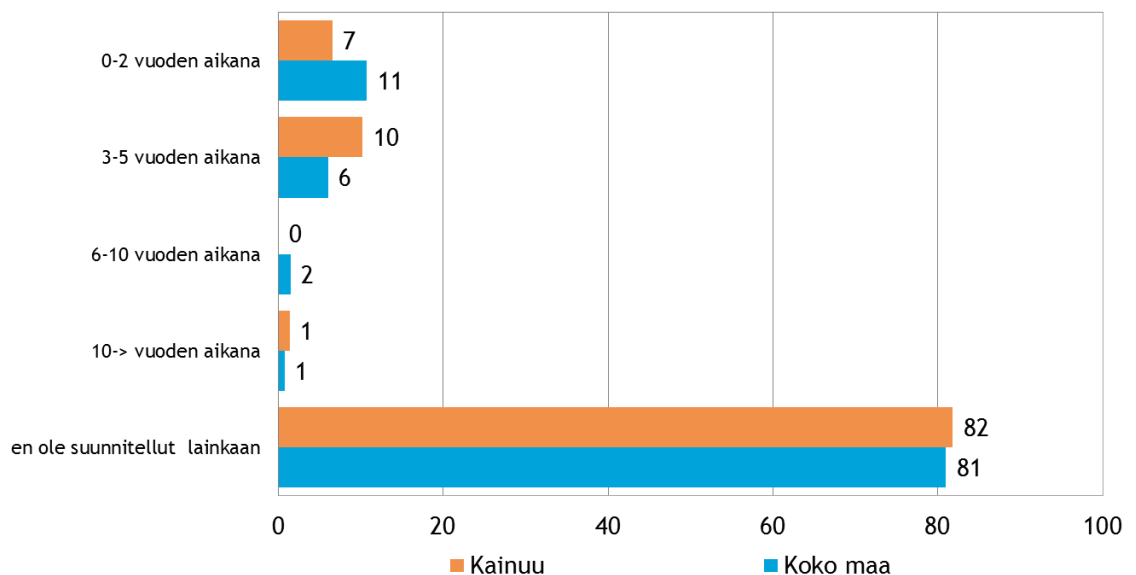
Tilitoimisto/ tilintarkastaja/kirjanpitäjä, oman alueen julkiset maksuttomat omistajanvaihdospalvelut ja konsultti ovat tahot, joiden puoleen pk-yrityksissä käännyttäisiin useimmiten ensisijaisesti mahdollisessa omistajanvaihdostilanteessa.

Kuva 20. Tahot, joiden puoleen käännyttäisiin omistajanvaihdostilanteessa?, %

Valtaosa vastanneista ei ole suunnitellut yrityksen tai liiketoiminnan ostamista lainkaan. Yrityksen tai liiketoiminnan ostamisesta kiinnostuneista neljä viidestä sanoo tarvitsevänsä ostoon ulkopuolista rahoitusta.

Kuva 21. Yrityksen tai liiketoiminnan ostamisen suunnittelu, %

FINNVERA OYJ:N JA TOIMIPISTEIDEN YHTEYSTIEDOT

PÄÄKONTTORI FINNVERA OYJ

HELSINKI

Porkkalankatu 1, PL 1010, 00101 Helsinki
vaihte 029 460 11
www.finnvera.fi

KUOPIO

Kallanranta 11, PL 1127, 70111 Kuopio

TOIMIPISTEET

HELSINKI

Porkkalankatu1, PL 1010, 00101 Helsinki

JOENSUU

Länsikatu 15 rak. 3 B, 80110 Joensuu

JYVÄSKYLÄ

Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä

KAJAANI

Kauppakatu 1, 87100 Kajaani

KUOPIO

Kallanranta 11, PL 1127, 70111 Kuopio

LAHTI

Askonkatu 2, 7. kerros, 15100 Lahti

LAPPEENRANTA

Brahenkatu 2, 53100 Lappeenranta

MIKKELI

Jääkärintie 10 A, 2. krs, 50100 Mikkeli

OULU

Sepänkatu 20, 90100 Oulu

PORI

Itäpuisto 7, 5. krs., 28100 Pori

ROVANIEMI

Rovakatu 28, 96200 Rovaniemi

SEINÄJOKI

Frami D, Tiedekatu 2, 60320 Seinäjoki

TAMPERE

Kalevantie 2, 33100 Tampere

TURKU

Humalistonkatu 1, 20100 Turku

VAASA

Wolffintie 35, 5. krs, 65200 Vaasa

PIETARIN EDUSTUSTO

FINNVERA PLC

Representative Office in St. Petersburg
Finland House
Bolshaya Konyushennaya St. 8
191186 St. Petersburg, Russia

PL 150, 53501 Lappeenranta
puh. +358 405 088 956

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT**TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ**

Aleksanterinkatu 4, 00170 Helsinki
puhelin 029 506 0000
tem.fi

ETELÄ-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Alvar Aallon katu 8, 60100 Seinäjoki
puhelin 0295 027 500
ely-keskus.fi/etela-pohjanmaa

ETELÄ-SAVON ELY-KESKUS

Jääkärintie 14, 50100 Mikkeli
puhelin 0295 024 000
ely-keskus.fi/etela-savo

HÄMEEN ELY-KESKUS

Kirkkokatu 12, 15140 Lahti
Hämeenlinnan toimipaikka
Birger Jaarlin katu 15, 13100 Hämeenlinna
puhelin 0295 025 000
ely-keskus.fi/hame

KAAKKOIS-SUOMEN ELY-KESKUS

Salpausselänkatu 22, 45100 Kouvola
Lappeenrannan toimipaikka
Kauppakatu 40 D, 53100 Lappeenranta
puhelin 0295 029 000
ely-keskus.fi/kaakkois-suomi

KAINUUN ELY-KESKUS

Kalliokatu 4, 87100 Kajaani
puhelin 0295 023 500
ely-keskus.fi/kainuu

KESKI-SUOMEN ELY-KESKUS

Gygnaeuksenkatu 1, 40100 Jyväskylä
puhelin 0295 024 500
ely-keskus.fi/keski-suomi

LAPIN ELY-KESKUS

Hallituskatu 3 B, 96100 Rovaniemi
Kemin toimipaikka
Asemakatu 19, 94100 Kemi
puhelin 0295 037 000
ely-keskus.fi/lappi

PIRKANMAAN ELY-KESKUS

Pellavatehtaankatu 25, 33100 Tampere
Yliopistonkatu 38 (Attila), 33100 Tampere
puhelin 0295 036 000
ely-keskus.fi/pirkanmaa

POHJANMAAN ELY-KESKUS

Wolffintie 35 B, 5. krs, 65100 Vaasa
Kokkolan toimipaikka
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
puhelin 0295 028 500
ely-keskus.fi/pohjanmaa

POHJOIS-KARJALAN ELY-KESKUS

Kauppakatu 40 B, 80100 Joensuu
puhelin 0295 026 000
ely-keskus.fi/pohjois-karjala

POHJOIS-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Veteraanikatu 1, 90100 Oulu
puhelin 0295 038 000
ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa

POHJOIS-SAVON ELY-KESKUS

Kallanranta 11, 70100 Kuopio
puhelin 0295 026 500
ely-keskus.fi/pohjois-savo

SATAKUNNAN ELY-KESKUS

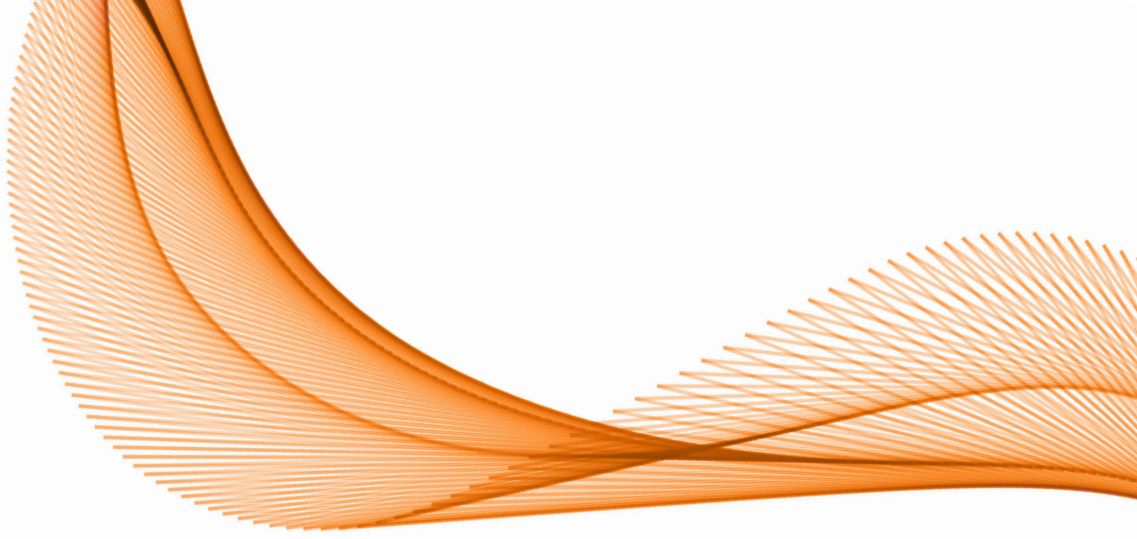
Valtakatu 12 B, 28100 Pori
puhelin 0295 022 000
ely-keskus.fi/satakunta

UUDENMAAN ELY-KESKUS

Opastinsilta 12 B, 5. krs, 00520 Helsinki
puhelin 0295 021 000
ely-keskus.fi/uusimaa

VARSINAIS-SUOMEN ELY-KESKUS

Itsenäisyydenaukio 2, 20800 Turku
puhelin 0295 022 500
ely-keskus.fi/varsinais-suomi

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
PL 32, 00023 Valtioneuvosto
Puh. 029 516 001
www.tem.fi

ELY-KESKUS
www.ely-keskus.fi

FINNVERA
PL 1127, 70111 Kuopio
Puh. 029 406 11
www.finnvera.fi